

Sygn. akt V CZ 150/11

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko P. K.

o separację,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 marca 2012 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 8 września 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 8 września 2011 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 373 w zw. z art. 370 k.p.c. odrzucił apelację pozwanego jako nieterminowo opłaconą. Wyjaśnił, że pozwany, który ubiegał się o zwolnienie od kosztów sądowych, po negatywnym rozpatrzeniu tego wniosku przez sądy dwóch instancji, nie uścił bez wezwania opłaty od apelacji w terminie tygodniowym od otrzymania odpisu postanowienia oddalającego jego zażalenie na postanowienie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, mimo że w sprawie był reprezentowany przez adwokata, co uzasadniało zastosowanie art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm., dalej powoływana jako „u.k.s.c.”). Należna opłata została wniesiona dopiero po otrzymaniu przez pozwanego wezwania z sądu. Wpłata nastąpiła 1 sierpnia 2011 r., już po upływie tygodniowego terminu biegnącego od dnia doręczenia postanowienia z dnia 28 czerwca 2011 r., oddalającego zażalenie na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych.

Pozwany zażalił się na postanowienie o odrzuceniu apelacji, zarzucając naruszenie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c., § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 27, poz.199 ze zm.) w zw. z art. 9 u.k.s.c., art. 45 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 zd. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania ewentualnie o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

Skarżący podniósł, że opłata od apelacji została przez niego uiszczona 14 lipca 2011 r., czyli w terminie określonym zgodnie z postanowieniami art. 112 ust. 3 u.k.s.c. z tym, że na rachunek Sądu Rejonowego, co jednakże nie może podważyć skuteczności wniesienia tej opłaty w świetle uznania przez Trybunał

Konstytucyjny w wyroku z dnia 29 kwietnia 2008 r. (SK 11/07, OTK-A 2008/3/47) za niezgodny z Konstytucją § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych, w części obejmującej słowo „właściwego”. Pozwany wyjaśnił też, że wpłatą, do której odwołał się Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu opłacił apelację po raz drugi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione przez skarżącego odnoszą się do okoliczności, których Sąd Apelacyjny nie wziął pod uwagę przy wydawaniu zaskarżonego postanowienia, ponieważ nie był świadom, że zdarzenia takie miały miejsce. Odpowiednie dochodzenie Sąd ten przeprowadził dopiero po wpłynięciu zażalenia. Z treści dokumentów zawartych w aktach wynika, że pozwany w dniu 14 lipca 2011 r., a zatem w siódmym dniu od otrzymania (w dniu 7 lipca 2011 r.) przez jego pełnomocnika odpisu postanowienia oddalającego zażalenie w sprawie odmowy zwolnienia go od kosztów sądowych, wpłacił na konto przypisane Sądowi Rejonowemu kwotę odpowiadającą opłacie od apelacji w niniejszej sprawie. Po otrzymaniu wezwania do opłacenia apelacji (stanowiącego w świetle art. 112 ust. 3 u.k.s.c. czynność nieuzasadnioną) uiścił tożsamą kwotę na rzecz Sądu Okręgowego i jednocześnie poinformował Sąd Rejonowy, że opłata z 14 lipca 2011 r. została mylnie wniesiona i poprosił o jej zwrot. Wpłaconą kwotę zwrócono mu 30 sierpnia 2011 r.

Nie budzi więc wątpliwości, że pozwany dochował terminu do wniesienia opłaty liczonego według art. 112 ust. 3 u.k.s.c., jeżeli uzna się za skuteczne wniesienie tej opłaty na konto Sądu Rejonowego. Od tej chwili środki pozwanego odpowiadające wysokości należnej opłaty znajdowały się przez cały czas w dyspozycji sądu, przy czym od dnia 1 sierpnia do 30 sierpnia 2011 r. nawet w podwójnej wysokości. Problem sprowadza się więc do tego, czy uiszczenie opłaty na rachunek sądu, który nie uczestniczy w czynnościach rozpoznawania sprawy można uznać za skuteczne w ramach interpretacji § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych po korekcie, jaką wprowadził do jego treści

Trybunał Konstytucyjny w wyniku stwierdzenia, że jest on niekonstytucyjny w części obejmującej słowo „właściwego”. Pominięcie niekonstytucyjnego fragmentu przepisu nadaje mu brzmienie: „Opłaty sądowe w sprawach cywilnych uiszczą się w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów sądu albo w formie wpłaty gotówkowej, bezpośrednio w kasie sądu lub w formie znaków o odpowiedniej wartości wykonanych według ustalonego wzoru, zwanych dalej «znakami opłaty sądowej»”. W uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2008 r. Trybunał wskazał sposób interpretacji, jaki – jego zdaniem – będzie właściwy przy odczytywaniu tak skorygowanego przepisu. W ocenie Trybunału sposób jego interpretacji wyznacza treść art. 369 § 1 k.p.c. i art. 373 k.p.c. oraz art. 9 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, które pozwalają na wskazanie dwóch desygnatów właściwego sądu. Desygnatami tymi są sąd pierwszej instancji i sąd odwoławczy. Taki kierunek interpretacji omawianego przepisu zaakceptował również Sąd Najwyższy (por. postanowienia z dnia 17 lipca 2008, II PZ 15/08, OSNP 2009/23-24/318; z dnia 8 sierpnia 2008 r., V CZ 45/08, nie publ. poza bazą Lex nr 658213 czy z dnia 19 października 2011 r., II CZ 71/11, nie publ. poza bazą Lex nr 1084552). Zgodnie z brzmieniem art. 10 u.k.s.c., opłatę należy uiścić przy wniesieniu do sądu pisma podlegającego opłacie, co w wypadku apelacji wnoszonej do sądu drugiej instancji za pośrednictwem sądu pierwszej instancji uzasadnia potraktowanie obydwu sądów uczestniczących w procedurze apelacyjnej za właściwego adresata opłaty. Nie można natomiast uznać za takiego adresata innego sądu, nie mającego żadnego powiązania proceduralnego z toczącym się postępowaniem. Dlatego nie ma racji skarżący twierdząc, że opłata, którą uiścił na rachunek Sądu Rejonowego, mogła być uznana za wypełnienie obowiązku terminowego opłacenia apelacji. Sąd Apelacyjny prawidłowo uznał więc, że apelacja opłacona została po terminie obliczonym według art. 112 ust. 3 u.k.s.c.

Odrzucenie apelacji z tej przyczyny nie naruszyło wskazanych przez skarżącego przepisów, ponieważ zagwarantowane w Konstytucji prawo do sądu i do dwuinstancyjnego postępowania doprecyzowane jest w ustawach (art. 176 ust. 2). Zawarte w tych ustawach dodatkowe wymagania odnoszące się do obowiązków fiskalnych czy terminowości dokonywania określonych czynności jako warunków skorzystania z przyznanych praw nie naruszają ich istoty i nie są

uciążliwe do spełnienia, zapobiegają natomiast pochopnemu sięganiu do środków odwoławczych oraz wpływają na sprawność postępowania. Nie uchybiają również art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r. Takie stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CZ 114/98, OSNC 1999/2/42; z dnia 9 kwietnia 1999 r., I CZ 25/99, Biul. SN 1999/7/8; czy z dnia 27 września 2000 r., V CKN 1431/00, nie publ. poza bazą Lex nr 52397).

Przytaczane przez skarżącego motywy, które spowodowały wniesienie opłaty na rzecz innego sądu niż sądy prowadzące postępowanie mogłyby stanowić przedmiot oceny jedynie w ramach postępowania o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji, nie mają natomiast znaczenia przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji, w którym ocenie podlega prawidłowość dokonanych czynności, a nie przyczyny ich nieprawidłowej realizacji.

Z tych względów zażalenie należało oddalić na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.